

Дыслексія: характарыстыка формаў

Склала:
выкладчык
кафедры лагапедыі БДПУ
Лагун Т.Т.

Дыслексія -

гэта частковае парушэнне працэсу чытання, якое выяўляецца ў устойлівых, паўтаральных памылках, абумоўленых несфармаванасцю вышэйшых псіхічных функцый, якія ўдзельнічаюць у працэсе чытання.

.

Згодна з сучасных даследаванняў:

- У еўрапейскіх краінах налічваецца да 10% дзяцей з дыслексіяй (па дадзеных Б.Хальгрэна - да 10%, па дадзеных А.М.Корнева - 4,8%).
- Парушэнні чытання назіраюцца ў 3% дзяцей пачатковых класаў масавай школы, у школах для дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення колькасць дзяцей з дыслексіяй дасягае 22% (па дадзеных Р.Бенкер).
- Сярод японскіх дзяцей выяўляецца вельмі невялікая колькасць дзяцей з дыслексіяй, усяго 0,98% (па дадзеных К.Макіты).

Характарыстыка формаў дыслексіі

Найбольш абгрунтаванай з'яўляецца класіфікацыя дыслексіі, у аснове якой ляжыць несфармаванасць пэўных аперацый працэсу чытання, прапанаваная Р.І.Лалаевай.

Вилучаюцца наступныя формы дыслексіі:

- фанематычная дыслексія,
- семантычная дыслексія,
- аграматычная дыслексія,
- аптычная дыслексія,
- мнэстычная дыслексія,
- тактыльная дыслексія (у сляпых дзяцей).

Дадзеная класіфікацыя выкарыстоўваецца сучаснымі лагапэдамі-практыкамі.

Фанематычная дыслексія 1

Механізмам гэтай формы дыслексіі з'яўляецца парушэнне фарміравання фанематычнага ўспрымання (слыхавай дыферэнцыяцыі фанем).

Сімптомы: замены і змешвання фанетычна блізкіх гукаў пры чытанні, цяжкасці засваення літар, якія абазначаюць акустычна і артыкуляцыйна падобныя гукі.

Фанематычная дыслексія 2

Механізмам гэтай формы дыслексіі з'яўляецца парушэнне фарміравання фанематычнага аналізу і сінтэзу.

Сімптомы: чытанне па літарых, скажэнне гукалітарнай структуры слова пры чытанні (пропускі зычных пры іх збегу, ўстаўкі галосных паміж зычнымі, перастаноўкі гукаў, пропускі, перастаноўкі складоў і інш.).

Аграматычная дыслексія

Механізмам гэтай формы дыслексіі з'яўляецца нефармаванасць марфалагічных абагульненняў, цяжасць дыферэнцыяцыі граматычных формаў словазмянення і словаўтварэння, невыразнасць уяўленняў аб сінтаксічнай структуры сказа.

Сімптомы: *марфалагічны аграматызм* (парушэнне функцыі словаўтварэння: недарэчнае ўжыванне канчаткаў, суфіксаў, прыставак, словаформаў пры чытанні); *сінтаксічны аграматызм* (парушэнне сувязі слоў у сказе: ўзгаднення і кіравання – парушэнне змены слоў па катэгорыях ліку, роду, склону, часу пры чытанні; цяжасці ўжывання прыназоўнікаў пры чытанні: замены, пропускі).

Семантичная дыслексія

Механізм гэтай формы дыслексіі звязаны з недаразвіццём гукаскладовага сінтэзу, несфармаваннасцю уяўленняў аб сінтаксічных сувязях слоў у сказе, несфармаваннасцю граматычных абагульненняў.

Сімптомы: парушэнне разумення прачытанага пры тэхнічна правільным чытанні (паскладовае, цэлымі словамі), механічнае чытанне.

Аптычная дыслексія

Механізм гэтай формы дыслексіі звязаны з несфармаваннасцю зрокава-прасторавых функцый: зрокавага гнозісу, зрокавага мнэзіса, зрокавага аналізу і сінтэзу, прасторавых уяўленняў.

Сімптомы: замены і змешвання графічна падобных літар пры чытанні: літар, якія адрозніваюцца толькі адным элементам (В-З, Д-Л і інш.); літар, якія складаюцца з аднолькавых элементаў, але па рознаму размешчаных ў прасторы (Т-Г, Р-Ь, Х-К і інш.); люстраное чытанне.

Мнэстычная дыслексія

Механізм гэтай формы дыслексіі звязаны з цяжкасцямі ўстанаўлення асацыяцый паміж гукамі і літарай, парушэннем працэсу маўленчай памяці.

Сімптомы: парушэнне засваення літар, парадку прытрымлівання гукаў або слоў пры чытанні: скарачэнне іх колькасці, пропускі гукаў, слоў; недыферэнцыяваныя замены пры чытанні (напрыклад, Ж-М-Л і г.д.).

Тактыльная дыслексія

Механізм гэтай формы дыслексіі звязаны з цяжкасцямі дыферэнцыяцыі тактыльна ўспрыманых літар азбукі Брайля.

Сустракаецца ў сляпых дзяцей.

Сімптомы: у працэсе чытання адзначаюцца змешвання літар, якія складаюцца з аднолькавай колькасці кропак, кропак размешчаных вышэй або ніжэй або якія адрозніваюцца адной кропкай (А-Б, Б-Л, Л-К).

Літаратура:

1. Лалаева, Р.І., Венедіктава, Л.В.
Дыягностыка і карэкцыя парушэнняў
чытання і пісьма ў малодшых школьнікаў /
Р.І.Лалаева, Л.В. Венедіктава . - СПб.: Саюз,
2001.
2. Лалаева, Р.І. Парушэнні чытання і шляхі іх
карэкцыі ў малодшых школьнікаў /
Р. І.Лалаева. - СПб .: Саюз, 1998.
3. Лагапедыя / Пад рэд. Л.С. Волкавай. – М.:
ВЛАДАС, 2007.